

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
ไทยนิวส์	21 พ.ค. 2558	45	16301	3

หั่ว ชื่อโคมคนล้านนา พะยานการป้องกันแรงลมดับเปลวไฟ

คนล้านนา หรือผู้คนสมัยก่อนใช้ตะเกียงที่มีน้ำมันก๊าดเป็นเชื้อเพลิง หากมีกระแสลมแรงพัดเปลวไฟจะดับลงทันใด ทำให้มีคิมมองไม่เห็น ต้องทำหั่วครอบเปลวไฟ ป้องกันแรงลมพัดไฟดับ

คำว่า "หั่ว" เป็นภาษาล้านนา ที่ใช้เรียกลักษณะของภาชนะหรือเครื่องป้องกันกระแสลม ส่วนหน้าเป็นช่องแคบเพื่อให้แสงไฟผ่านสองทาง ด้านข้างทั้งซ้ายขวาและด้านหลังปิดมิดชิด ลักษณะของการเปิดช่องด้านหน้านี้เองเรียกกันว่า "หั่ว" บางครั้งอาจใช้สังกะสีตัดแต่งเป็นช่องบิบบช่องด้านหน้าเข้าหากัน ก็เรียกกันว่า "หั่ว" เหมือนกัน

เมื่อด้านหน้าแคบและดูเหมือนใบหน้า

คนที่มีการอดิโรย หรือไม่สบาย ดูใบหน้าอ่อนล้า ผู้คนล้านนามักจะเอ่ยว่า "แป้งหน้าหั่ว"

วกกลับมาเรื่องโคมหั่ว โดยมากจะใช้ไฟสองทางในขณะเดินไปไหนๆ ยามกลางค้ำกลางคืน โดยเฉพาะการไปไร่หรือเยี่ยมดูเบ็ด หรือไร่ หรือสิ่งต่างๆ ที่วางดักไว้ตามทุ่งนา ป่าเขา แม่น้ำ หรือแม่เดินทางไปเยี่ยมญาติพี่น้องยามเจ็บป่วยใช้ ในยามกลางคืนสมัยก่อน

โคมหั่วมีสองลักษณะคือแบบมีเสาปักไว้

หรือบางครั้งอาจทำที่แขวนหั่วไว้ตามเสาเรือน หรือตามข้างฝาบ้าน แล้วแต่สะดวกของผู้เป็นเจ้าของ

แต่ส่วนมากผู้ที่นิยมปักเบ็ดหรือดักปลาเอาไว้ มักจะใช้โคมหั่วที่มีเสาปักได้ เพราะเมื่อจะเก็บเอาปลา หรือต้องส่องดูเบ็ด ต้องปักโคมหั่วเอาไว้ส่องดูสิ่งที่เราต้องการ เมื่อใช้โคมหั่วเสร็จเจ้าของจะดับไฟ และเก็บโคมหั่วไว้ในที่ร่มเพื่อป้องกันน้ำมันก๊าดระเหยแห้งเร็วจะทำให้สิ้นเปลืองเงินเปล่าๆ

ปัจจุบัน ผู้คนที่ใช้โคมห่วยังหลงเหลืออยู่บ้างตามชนบทท้องถิ่นห่างไกล แต่หากผู้คนที่อยู่ตามชนเมืองมักหันมานิยมใช้ไฟฉายติดหน้าผากแทนที่ใช้โคมหั่ว เพราะแสงไฟแรง ไม่ดับเมื่อมีลมพัด แต่เสี่ยงต่อไฟฟ้า

ภาพ โคมหั่ว แหล่งเรียนรู้พะยานล้านนา ม.6 ต.ดอนแก้ว อ.แมริม จ.เชียงใหม่.

...นิคม พรหมมาเทพย์...